

การวิเคราะห์คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของผู้ใช้บัณฑิต

สาขาการโรงแรม การท่องเที่ยวและนันทนาการ

คณะศิลปศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

An Analysis of Preferable Qualifications of Student for Bachelor of Arts Program
in hospitality, Tourism, and Recreation, Faculty of Liberal Arts, King Mongkut's
Institute of Technology Ladkrabang

สุรัชชัย ฐานสโร - Surachai Thanasaro¹

พัชรภรณ์ สุนทรวิบูลย์ - Patcharabhorn Sounthornwiboon²

ปฎิภาณ บัณฑิตร์ - Patipan Bandurat³

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของผู้ใช้บัณฑิตสาขาการโรงแรม การท่องเที่ยวและนันทนาการ คณะศิลปศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง เป็นการศึกษาวิจัยแบบสำรวจ เพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ของผู้ใช้บัณฑิต และความต้องการของนักเรียนในการเลือกศึกษาต่อ ซึ่งสามารถนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการจัดทำหลักสูตรต่อไป โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ของผู้ใช้บัณฑิตหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาการโรงแรมการท่องเที่ยวและนันทนาการ คณะศิลปศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง 2) เพื่อศึกษาความต้องการของนักเรียนในการเลือกศึกษาต่อหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาการโรงแรมการท่องเที่ยวและนันทนาการ คณะศิลปศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สถานประกอบการในธุรกิจท่องเที่ยวโรงแรม ภัครรัฐและเอกชน และนักเรียนในสถาบันการศึกษา โรงเรียนระดับมัธยม วิทยาลัยอาชีวศึกษา ทั้งภัครรัฐและเอกชน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือเทียบเท่า จำนวน 450 คน โดยแบ่งเป็น สถานประกอบการ จำนวน 50 คน และนักเรียน จำนวน 400 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิตสาขาการโรงแรมการท่องเที่ยวและนันทนาการ โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน พบว่า

1.1 ด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตร พบว่ารายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ มีคุณธรรม จริยธรรม มีใจรักในงานบริการและสำนึกในจรรยาบรรณทางวิชาชีพ มีความรับผิดชอบต่อสังคม ตลอดจนตระหนักในหน้าที่ที่รับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56

1.2 ด้านเนื้อหาการเรียนการสอน พบว่ารายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ มีการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาการโรงแรม การท่องเที่ยวและนันทนาการ โดยเน้นการจัดการความรู้และทักษะการปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46

¹²³ อาจารย์ คณะศิลปศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

1.3 ด้านความเหมาะสมของหลักสูตร พบว่ารายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ สมควรเปิดหลักสูตรการโรงแรม การท่องเที่ยวและนันทนาการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.54

1.4 ด้านความรู้และทักษะการปฏิบัติที่นักศึกษาควรได้เรียนรู้ พบว่ารายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ รายวิชาการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40

2. ความต้องการของนักเรียนในการเลือกศึกษาต่อหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาการโรงแรมการท่องเที่ยวและนันทนาการ โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน พบว่า

2.1 ด้านสถาบัน พบว่ารายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ สถาบันมีความพร้อมในการจัดการศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11

2.2 ด้านหลักสูตร แบ่งย่อยเป็น 2 ด้าน คือ

2.2.1 ด้านความรู้ พบว่ารายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การดำเนินงานและการจัดการครัว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99

2.2.2 ด้านทักษะ พบว่ารายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการท่องเที่ยวและบริการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11

2.3 ด้านความสนใจในการศึกษาต่อ พบว่ารายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ เมื่อสำเร็จการศึกษาในหลักสูตรจะทำให้มีรายได้ดีเมื่อนำไปประกอบอาชีพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13

คำสำคัญ: คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์, ผู้ใช้บัณฑิต, ความต้องการ

Abstract

The research on an analysis of desirable characteristics of students in Hospitality, Tourism, and Recreation Program, Faculty of Liberal Arts, King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang. The researchers conducted questionnaire surveys to collect data on opinions of the desirable characteristics of students and the needs for pursuing further study. The results of this research might benefit to curriculum development with the research objectives as follows; 1) To study on opinions of the desirable characteristics of student, Bachelor of Arts in Hospitality, Tourism, and Recreation Program, Faculty of Liberal Arts, King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang 2) To study the needs of students for pursuing further study towards the Bachelor of Arts Program in Hospitality, Tourism and Recreation Program, Faculty of Liberal Arts, King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang. The population in this research were public and private sectors that related to tourism and hospitality industry, students in educational institutions such as high school, college of vocational, grade 12 or equivalent. A sample group of 450 people was divided into 50 enterprises and 400 students using sample random sampling methods.

The results

1. Opinions of graduate users towards the Bachelor of Arts in Hospitality, Tourism and Recreation Divided into 4 aspects found

1.1 Objectives of the course It was found that the items with the highest average were morality, ethics, service-minded and a sense of professional ethics. Have social responsibility As well as being aware of their duties and responsibilities With an average of 4.56

1.2 Instructional content It was found that the list of items that had the highest average was the teaching management in the hotel course. Tourism and recreation with an emphasis on knowledge management and practical skills Has a mean of 4.46

1.3 The suitability of the curriculum It was found that the list of items that were the most average was the expedition of hotel management courses Tourism and recreation Has a mean of 4.54

1.4 Knowledge and practical skills that students should learn It was found that the items with the highest average were the tourism courses. Has a mean of 4.40

2. Needs of students in choosing a Bachelor of Arts program. Hospitality, Tourism and Recreation Program Divided into 3 areas found

2.1 As for the institutions, it was found that the item with the highest average was that the institution was ready to provide education with an average of 4.11

2.2 The curriculum is divided into 2 areas:

2.2.1 In terms of knowledge, it was found that the items with the highest average were kitchen operations and management. Has a mean of 3.99

2.2.2 In terms of skills, it was found that the item with the highest average was the use of information technology for tourism and services. Has a mean of 4.11

2.3 Interest in further education It was found that the list with the highest average, when graduating from a program, resulted in a good income when leading to a career Has a mean of 4.13

Keywords: Characteristics of Students in Hospitality, Tourism, and Recreation Program, Curriculum Development

บทนำ

ด้วยสถาบันอุดมศึกษามีภาระหน้าที่หลักในการผลิตบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ มีความสมบูรณ์พร้อมทั้งสติปัญญา อารมณ์ร่างกายและจิตใจเพื่อให้สามารถออกไปพัฒนา สังคมและประเทศชาติ สถานการณ์อุดมศึกษาไทยในช่วงปี 2555-2559 ต้องมีการพัฒนาอย่างก้าวกระโดด เพื่อเป็นแหล่ง ความรู้ที่ ตอบสนองการแก้ไขปัญหาวิกฤติ และชี้้นำการพัฒนาอย่างยั่งยืนของชาติ และท้องถิ่นโดยเร่งสร้างภูมิคุ้มกันในประเทศให้เข้มแข็งขึ้น และต้องส่งเสริมการพัฒนาประเทศ ให้สามารถแข่งขันได้ในประชาคมอาเซียนและประชาคมโลก โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนและสังคมไทย ให้มีคุณภาพ ผลิตกำลังคนที่มีศักยภาพตรง ตามความต้องการของตลาดแรงงาน สามารถทำงานเพื่อดำรงชีพตนเองและเพื่อช่วยเหลือสังคม มีคุณธรรม มีความรับผิดชอบ และมีสุขภาวะทั้งร่างกายและจิตใจ

ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560 – 2564 ได้กำหนดยุทธศาสตร์การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจบริการและการท่องเที่ยวที่มี ศักยภาพให้เติบโตและสนับสนุนภาคการผลิตเน้นการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนในการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่คำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศและศักยภาพของพื้นที่รวมทั้งการสร้างมูลค่าเพิ่มในอุตสาหกรรม กีฬาให้ครอบคลุมทุกมิติและครบวงจรทั้งการผลิต และธุรกิจที่เกี่ยวข้องตั้งนั้นเพื่อตอบสนองความต้องการของภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการของประเทศตามแผนยุทธศาสตร์ดังกล่าว คณะศิลปศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบังจึงได้เล็งเห็นความจำเป็นในการผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการโดยเน้นผลิตบัณฑิตที่มีความสามารถระดับสากล มีทักษะทางภาษา และเทคโนโลยีมีความรู้ในการบูรณาการองค์ความรู้ทั้งทางวิชาการและภาคปฏิบัติมีทักษะในการคิด ทักษะชีวิตแก้ปัญหาในด้านการท่องเที่ยวโรงแรมและนันทนาการจึงต้องศึกษาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของผู้ใช้บัณฑิตเพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตรให้มีคุณภาพอย่างเป็นระบบที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เป็นอุตสาหกรรมที่สร้างรายได้เป็นอันดับต้นของประเทศ โดยสามารถสร้างรายได้ปีละหลายแสนล้านบาทต่อปี จึงมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศทั้งในปัจจุบันและอนาคต ทั้งนี้สามารถสร้างงาน สร้างอาชีพให้กับประชาชนในภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและการโรงแรมในประเทศเป็นจำนวนมาก จึงก่อให้เกิดการกระจายรายได้สูงส่งผลดีไปสู่ท้องถิ่น ความต้องการการจ้างแรงงานในอุตสาหกรรมบริการ มีแนวโน้มสูงขึ้น สร้างอาชีพให้กับประชาชนในภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและบริการ จึงก่อให้เกิดการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น ความต้องการการจ้างแรงงานในอุตสาหกรรมบริการ มีแนวโน้มสูงขึ้น เพื่อรองรับการขยายตัวของภาคธุรกิจการท่องเที่ยว

อย่างไรก็ดี ธุรกิจการท่องเที่ยวในปัจจุบันมีผู้ให้บริการหรือคู่แข่งจำนวนมากทั้งใน ประเทศและต่างประเทศ ส่งผลให้การแข่งขันระหว่างประเทศโดยเฉพาะประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่มอาเซียนที่ต้องการแรงงานที่มีความรู้ ความสามารถ ทักษะในด้านงานบริการที่ดี และสามารถปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพ ดังนั้นแนวทางในการแก้ไข คือ การสร้างความแตกต่างให้แก่การท่องเที่ยวไทย โดยมุ่งพัฒนาตามแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ

ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) เพื่อก้าวเข้าสู่การเป็นประเทศที่มีความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน และตามนโยบาย Thailand 4.0 โดยการนำ “นวัตกรรม” มาประยุกต์ใช้กับการท่องเที่ยว โดยแนวทางการใช้นวัตกรรมในธุรกิจท่องเที่ยวสามารถใช้นวัตกรรมการให้บริการการท่องเที่ยว รวมทั้งนวัตกรรมในการรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิจัย เรื่อง การวิเคราะห์คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของผู้ใช้บัณฑิตสาขาการโรงแรม การท่องเที่ยวและนันทนาการ คณะศิลปศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง เพื่อศึกษาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของผู้ใช้บัณฑิต และศึกษาความต้องการของนักเรียนในการเลือกศึกษาต่อหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาการโรงแรมการท่องเที่ยวและนันทนาการ คณะศิลปศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง อันจะเป็นแนวทางในการจัดทำหลักสูตรต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ของผู้ใช้บัณฑิต หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาการโรงแรมการท่องเที่ยวและนันทนาการ คณะศิลปศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
2. เพื่อศึกษาความต้องการของนักเรียนในการเลือกศึกษาต่อหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาการโรงแรมการท่องเที่ยวและนันทนาการ คณะศิลปศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

วิธีการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สถานประกอบการในธุรกิจท่องเที่ยวโรงแรมภาครัฐและเอกชน และนักเรียนในสถาบันการศึกษา โรงเรียนระดับมัธยม วิทยาลัยอาชีวศึกษา ทั้งภาครัฐและเอกชน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือเทียบเท่า จำนวน 450 คน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สถานประกอบการในธุรกิจท่องเที่ยวโรงแรมภาครัฐและเอกชน จำนวน 50 คน ได้จากการเลือกแบบเจาะจงจากสถานประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการโรงแรม การท่องเที่ยวและนันทนาการ และนักเรียนในสถาบันการศึกษา โรงเรียนระดับมัธยม วิทยาลัยอาชีวศึกษา ทั้งภาครัฐและเอกชน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือเทียบเท่า จำนวน 400 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1) ความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิต 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตร 2. ด้านเนื้อหาการเรียนการสอนของหลักสูตร 3. ด้านความเหมาะสมของหลักสูตร และ 4. ด้านความรู้และทักษะการปฏิบัติที่นักศึกษาควรได้เรียนรู้

2) ความต้องการของนักเรียนในการเลือกศึกษาต่อในหลักสูตรสาขาการโรงแรมการท่องเที่ยวและนันทนาการ 3 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านสถาบัน 2. ด้านหลักสูตร แบ่งเป็น ความรู้ และทักษะ และ 3. ด้านความสนใจในการศึกษาต่อ

2.2 ตัวแปรตาม

คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต ความต้องการของนักเรียนในการเลือกศึกษาต่อ

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1) สร้างและพัฒนาแบบสอบถามการวิจัย เรื่อง คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ของผู้ใช้บัณฑิตสาขาการโรงแรมการท่องเที่ยวและนันทนาการ คณะศิลปศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง เป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ชุด คือ แบบสอบถามความคิดเห็นผู้ใช้บัณฑิต และแบบสอบถามความต้องการของนักเรียนในการศึกษาต่อ

2) ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความเหมาะสมของภาษา และประเมินความสอดคล้องของข้อความ ได้ข้อความสำหรับไปใช้จริงได้ โดยการประเมินความสอดคล้องด้วยดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

3) ปรับปรุงข้อความแล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างโดยเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านระบบคอมพิวเตอร์ออนไลน์ รวมถึงส่งเอกสารไปยังสถานประกอบการ และสถานศึกษาต่าง ๆ

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม 2 ฉบับ ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นต่อหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการโรงแรม การท่องเที่ยวและนันทนาการ (สำหรับผู้ใช้บัณฑิต) และแบบสอบถามความต้องการของนักเรียนในการเลือกศึกษาต่อหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการโรงแรม การท่องเที่ยวและนันทนาการ (สำหรับนักเรียน)

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็น และความต้องการ โดยการส่งแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างแบบออนไลน์ และจัดส่งทางไปรษณีย์ เมื่อผู้วิจัยได้ข้อมูลจากแบบสอบถามกลับคืนมา ก็จะทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลดังกล่าว ภายหลังการคีย์ข้อมูล และประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ผู้วิจัยจะนำผลดังกล่าวมาทำการวิเคราะห์ด้วยสถิติร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และนำเสนอในรูปตารางพร้อมคำอธิบาย

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของผู้ใช้บัณฑิตสาขาการโรงแรมการท่องเที่ยวและนันทนาการ คณะศิลปศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง” ผู้วิจัยนำเสนอเป็น 2 ส่วน ดังต่อไปนี้

4.1 ส่วนที่ 1 ผลความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการโรงแรมการท่องเที่ยวและนันทนาการ

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ภาพรวมความคิดเห็นต่อหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการโรงแรม การท่องเที่ยวและนันทนาการ คณะศิลปศาสตร์ สจล. (N = 50)

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านวัตถุประสงค์	4.34	0.76	มาก
2. ด้านเนื้อหาการเรียนการสอน	4.17	0.74	มาก
3. ด้านความเหมาะสมของหลักสูตร	4.37	0.71	มาก
4. ด้านความรู้และทักษะการปฏิบัติที่นักศึกษาควรได้เรียนรู้ รายวิชา การโรงแรม	4.39	0.69	มาก
5. ด้านความรู้และทักษะการปฏิบัติที่นักศึกษาควรได้เรียนรู้ รายวิชา การท่องเที่ยว	4.40	0.74	มาก
6. ด้านความรู้และทักษะการปฏิบัติที่นักศึกษาควรได้เรียนรู้ รายวิชา การนันทนาการ	4.29	0.70	มาก
รวม	4.33	0.72	มาก

จากตาราง 1 เมื่อพิจารณาระดับความคิดเห็น ภาพรวมความคิดเห็นต่อหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการโรงแรม การท่องเที่ยวและนันทนาการ คณะศิลปศาสตร์ สจล. พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.72) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ด้านความรู้และทักษะการปฏิบัติที่นักศึกษาควรได้เรียนรู้ รายวิชาการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.74) รองลงมา ได้แก่ ด้านความรู้และทักษะการปฏิบัติที่นักศึกษาควรได้เรียนรู้ รายวิชาการโรงแรม ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.69) และ ด้านความเหมาะสมของหลักสูตร ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.71) ตามลำดับ

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ภาพรวมความคิดเห็นต่อหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการโรงแรม การท่องเที่ยวและนันทนาการ คณะศิลปศาสตร์ สจล. ด้านความเหมาะสมของหลักสูตร (N = 50)

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. รายวิชาที่มีประโยชน์ต่อผู้เรียนในการประกอบวิชาชีพ	4.46	0.71	มาก
2. หลักสูตรสอดคล้องกับความต้องการของผู้ประกอบการ และ ตลาดแรงงานในปัจจุบัน	4.42	0.70	มาก
3. ผู้เรียนจบแล้วมีโอกาสได้ทำงานในหน่วยงานภาครัฐ	3.94	0.84	มาก
4. ผู้เรียนจบแล้วมีโอกาสได้ทำงานในหน่วยงานภาคเอกชน	4.48	0.65	มาก
5. ผู้เรียนจบแล้วมีโอกาสได้ทำงานในระดับนานาชาติ	4.40	0.73	มาก
6. สมควรเปิดหลักสูตรการโรงแรม การท่องเที่ยวและนันทนาการ	4.54	0.65	มาก
รวม	4.37	0.71	มาก

จากตาราง 2 เมื่อพิจารณาระดับความคิดเห็น ด้านความเหมาะสมของหลักสูตร พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.71) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สมควรเปิดหลักสูตรการโรงแรม การท่องเที่ยวและนันทนาการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.65) รองลงมา ได้แก่ ผู้เรียนจบแล้วมีโอกาสได้ทำงานในหน่วยภาคเอกชน ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.65) และ รายวิชาที่มีประโยชน์ต่อผู้เรียนในการประกอบวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.71) ตามลำดับ

4.2 ส่วนที่ 2 ผลความต้องการของนักเรียนในการเลือกศึกษาต่อหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการโรงแรม การท่องเที่ยวและนันทนาการ คณะศิลปศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง (สำหรับนักเรียน)

ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ภาพรวมความต้องการของนักเรียนในการเลือกศึกษาต่อหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการโรงแรม การท่องเที่ยวและนันทนาการ (N = 374)

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านสถาบัน	4.04	0.84	มาก
2. ด้านความรู้ทางสาขาวิชาการโรงแรม การท่องเที่ยวและนันทนาการที่ท่านต้องการจากหลักสูตร	3.91	0.92	มาก
3. ทักษะทางสาขาวิชาการโรงแรม การท่องเที่ยวและนันทนาการที่ท่านต้องการจากหลักสูตร	4.00	0.92	มาก
4. ด้านความสนใจในการศึกษาต่อระดับปริญญาตรี หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการโรงแรม การท่องเที่ยวและนันทนาการ คณะศิลปศาสตร์ สจล.	4.04	0.90	มาก
รวม	4.00	0.90	มาก

จากตาราง 3 เมื่อพิจารณาระดับความคิดเห็น ภาพรวมความต้องการของนักเรียนในการเลือกศึกษาต่อหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการโรงแรม การท่องเที่ยวและนันทนาการ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.90) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ด้านความสนใจในการศึกษาต่อระดับปริญญาตรี หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการโรงแรม การท่องเที่ยวและนันทนาการ คณะศิลปศาสตร์ สจล. มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.90) รองลงมา ได้แก่ ด้านสถาบัน ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.84) และ ทักษะทางสาขาวิชาการโรงแรม การท่องเที่ยวและนันทนาการที่ท่านต้องการจากหลักสูตร ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.92) ตามลำดับ

ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความต้องการของนักเรียนในการเลือกศึกษาต่อ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการโรงแรม การท่องเที่ยวและนันทนาการ ด้านความสนใจในการศึกษาต่อ (N = 374)

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ท่านสนใจศึกษาต่อระดับปริญญาตรี หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการโรงแรม การท่องเที่ยวและนันทนาการ คณะศิลปศาสตร์ สจล. ระดับใด	3.78	0.94	มาก
2. สามารถนำความรู้จากการเรียนในหลักสูตรไปใช้ในการทำงานได้จริง	4.08	0.90	มาก
3. หลักสูตรตรงกับความต้องการของตนเอง	4.06	0.93	มาก
4. หลักสูตรมีความน่าเชื่อถือและน่าสนใจ	4.06	0.91	มาก
5. หลักสูตรได้รับความนิยมในปัจจุบัน	4.03	0.88	มาก
6. สาขาเป็นสาขาวิชาที่ตลาดแรงงานต้องการ	4.04	0.89	มาก
7. สาขาเป็นสาขาที่ตรงกับความสามารถและความถนัดของตนเอง	4.10	0.90	มาก
8. เมื่อสำเร็จการศึกษาในหลักสูตรจะทำให้มีรายได้ดีเมื่อนำไปประกอบอาชีพ	4.13	0.89	มาก
9. ในอนาคต คณะศิลปศาสตร์ จะเปิดหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการท่องเที่ยวและบริการ ท่านสนใจระดับใด	4.09	0.90	มาก
รวม	4.04	0.90	มาก

จากตาราง 4 เมื่อพิจารณาระดับความคิดเห็น ด้านความสนใจในการศึกษาต่อ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($= 4.04$, S.D. = 0.90) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เมื่อสำเร็จการศึกษาในหลักสูตรจะทำให้มีรายได้ดีเมื่อนำไปประกอบอาชีพ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด ($= 4.13$, S.D. = 0.89) รองลงมา ได้แก่ สาขาเป็นสาขาที่ตรงกับความสามารถและความถนัดของตนเอง ($= 4.10$, S.D. = 0.90) และ ในอนาคต คณะศิลปศาสตร์ จะเปิดหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการท่องเที่ยวและบริการ ท่านสนใจระดับใด ($= 4.09$, S.D. = 0.90) ตามลำดับ

การอภิปรายผล

1. ผลความคิดเห็นต่อหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาการโรงแรมการท่องเที่ยวและนันทนาการ คณะศิลปศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

1.1 ด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตร พบว่ารายข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ มีคุณธรรม จริยธรรม มีใจรักในงานบริการและสำนึกในจรรยาบรรณทางวิชาชีพ มีความรับผิดชอบต่อสังคม ตลอดจนตระหนักในหน้าที่ที่รับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 อาจเนื่องมาจากในการภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยวและนันทนาการเป็นงานบริการที่มีความเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายกลุ่มที่มีความแตกต่างกัน และผู้ให้บริการต้องมีความอดทนและมีจิตบริการเป็นสิ่งสำคัญ ดังนั้นในการพัฒนาหลักสูตรดังกล่าวจึงต้องเน้นการปลูกฝังด้านมีคุณธรรม จริยธรรม มีใจรักในงาน

บริการและสำนักในจรรยาบรรณทางวิชาชีพ มีความรับผิดชอบต่อสังคม โดยการจัดกิจกรรมและโครงการให้นักศึกษาได้ลงมือฝึกปฏิบัติ และผู้สอนต้องออกแบบกระบวนการเรียนการสอนที่สอดแทรกจิตบริการและคุณธรรมจริยธรรมในทุกรายวิชา ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินคุณภาพหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ(TQF) ที่มีเกณฑ์การประเมินด้านคุณธรรมจริยธรรมและทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2557)

1.2 ด้านเนื้อหาการเรียนการสอน พบว่ารายข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ มีการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาการโรงแรม การท่องเที่ยวและนันทนาการ โดยเน้นการจัดการความรู้และทักษะการปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46 จากผลการวิจัยด้านเนื้อหาการจัดการเรียนการสอนพบว่าผู้เรียนให้ความสนใจในการบริการด้านโรงแรมและมุ่งเน้นการฝึกปฏิบัติ ดังนั้นในการพัฒนาหลักสูตรควรบรรจุรายวิชาด้านการโรงแรมไว้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร และกำหนดรายวิชาเป็นฝึกปฏิบัติ 3(2-2-5) หรืออาจบูรณาการการฝึกปฏิบัติในระหว่างเรียนร่วมกับหน่วยงานบริการ เช่น โรงแรม การบริหารห้องพัก เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง สร้างประสบการณ์ด้วยการฝึกแบบสหกิจศึกษาในหลักสูตรที่จะพัฒนาขึ้นมา สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการฝึกปฏิบัติ ทฤษฎีการพัฒนานิสิต Chickering, S (1993) การพัฒนาความสามารถ (Developing Competence) ในระหว่างที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยนิสิตนักศึกษาจะพัฒนาความสามารถ 3 ด้าน คือ ความสามารถด้านสติปัญญา ความสามารถด้านร่างกาย และ ความสามารถในด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น หรือ ด้านสังคมนิสิตนักศึกษา จะมีความรู้สึว่าตนมีความสามารถมากขึ้น เพื่อพวกเขาได้เรียนรู้ที่ไว้วางใจในความสามารถของตนเอง ยอมรับคำวิจารณ์จากผู้อื่น และบูรณาการทักษะต่างๆให้กลายเป็นความมั่นใจในตนเอง

1.3 ด้านความรู้และทักษะการปฏิบัติที่นักศึกษาควรได้เรียนรู้ พบว่ารายข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ รายวิชาการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 อาจเนื่องมาจากการพัฒนาหลักสูตรผู้เรียนให้ความสนใจในการเรียนรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและโรงแรมแบบได้ลงมือฝึกปฏิบัติอย่างจริงจังเช่นเดียวกับสาขาวิชาอื่น ๆ ที่มีรายวิชาการฝึกปฏิบัติบูรณาการการเรียนการสอนการฝึกงานในภาคเอกชน สอดคล้องกับ สายพิน ม่วงนา และคณะ (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่องการสำรวจคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามความต้องการของผู้ใช้บัณฑิตของคณะวิทยาศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้ใช้บัณฑิตปฏิบัติงานในหน่วยงานเอกชนร้อยละ 94.06 ซึ่งจากการการสำรวจคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต พบว่า คะแนนความคิดเห็นสภาพจริงและความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตจัดอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ด้าน โดยผู้ใช้บัณฑิตส่วนใหญ่พึงพอใจในสภาพจริงสูงสุด คือ ด้านการมีความอดทน มีวินัย มีคุณธรรม จริยธรรม และจิตสาธารณะ รวมทั้งมีจรรยาบรรณต่อวิชาชีพ ซึ่งมีคะแนนความพึงพอใจเฉลี่ยเท่ากับ 4.82 คะแนน ส่วนความพึงพอใจที่เป็นค่าคาดหวังสูงสุด คือ ด้านที่มีความรู้และสามารถในเชิงวิชาการและวิชาชีพด้านวิทยาศาสตร์และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งมีคะแนนความพึงพอใจเฉลี่ยเท่ากับ 4.83 คะแนน และด้านมีทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ ซึ่งมีคะแนนความพึงพอใจเฉลี่ยเท่ากับ 4.83 คะแนน

2. ผลการศึกษาความต้องการของนักเรียนในการเลือกศึกษาต่อหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาการโรงแรมการท่องเที่ยวและนันทนาการ คณะศิลปศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง มีประเด็นในการอภิปรายผลการวิจัย ในด้านหลักสูตร 2 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านความรู้ พบว่ารายชื้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การดำเนินงานและการจัดการครัว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 ในด้านความรู้เรื่องการดำเนินงานและการจัดการครัวในหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นอาจนำไปใช้ในส่วนองรายวิชาเลือกสำหรับนักศึกษาที่มีความสนใจเฉพาะทางหรือในอนาคต อาจเปิดเป็นแขนงวิชาตามความสนใจของผู้เรียนได้ โดยอาจใช้วิธีการสำรวจความสนใจจากผู้เรียนอีกครั้งหลังจากที่เปิดการเรียนการสอนแล้ว อาจเนื่องมาจากประเทศไทยเป็นประเทศอุตสาหกรรมที่มีจุดแข็งในเรื่องอาหารและเกษตร ประกอบกับรัฐบาลให้ความสำคัญและส่งเสริมโครงการ “ครัวไทยสู่ครัวโลก” อาจส่งผลต่อความเข้าใจธุรกิจท่องเที่ยวและโรงแรมว่างานครัวเป็นรายวิชาที่น่าสนใจสำหรับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการ

2.2 ด้านทักษะ พบว่ารายชื้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการท่องเที่ยวและบริการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 อาจเนื่องมาจากปัจจุบันเป็นยุคเทคโนโลยีข่าวสารที่มีการเปลี่ยนแปลงของข้อมูลอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ทุกคนให้ความสำคัญต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในทุกมิติ สอดคล้องกับแนวคิดทักษะในศตวรรษที่ 21 ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี เนื่องจากปัจจุบันมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางสื่อและเทคโนโลยีมากมายผู้เรียนจึงต้องมีความสามารถในการแสดงทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและปฏิบัติงานได้หลากหลาย โดยอาศัยความรู้ใน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ความรู้ด้านสารสนเทศ 2) ความรู้เกี่ยวกับสื่อ และ 3) ความรู้ด้านเทคโนโลยี (วิจารณ์ พานิช. 2559)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลวิจัยไปใช้

1.1 การพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรมหลักสูตรใหม่ของคณะศิลปศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบังควรบูรณาการการจัดการเรียนการสอนกับภาคเอกชนในเรื่องของการฝึกปฏิบัติ

1.2 การกำหนดรายวิชาตามกรอบมาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษาสาขาวิชาศิลปศาสตร์ ควรสอดแทรกกิจกรรมและโครงการที่บูรณาการการฝึกปฏิบัติร่วมกับการจัดการเชิงธุรกิจ เพื่อส่งเสริมให้ผู้ประกอบการในอนาคต

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรพัฒนาหลักสูตรใหม่แล้วติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตรเพื่อนำผลไปพัฒนาคุณภาพหลักสูตรให้ทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

2.2 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบัณฑิต หรือผู้ใช้บัณฑิตที่เกิดจากหลักสูตรเมื่อบัณฑิตจบการศึกษาหรือในทุกปีการศึกษาที่มีนักศึกษาออกฝึกปฏิบัติงานในสถานประกอบการคลิกหรือแตะที่นี้เพื่อใส่ข้อความ

เอกสารอ้างอิง

กำชัย จงจักรพันธ์. (2545). รวมบทความกรณีศึกษา จากประสบการณ์ของผู้เข้ารับการศึกษาอบรม งานกิจกรรมนิสิต นักศึกษากับการผลิตบัณฑิตที่พึงประสงค์ 4 กันยายน 2545. กรุงเทพฯ: ทบวงมหาวิทยาลัย สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาระบบบริหาร.

จรัส สุวรรณเวลา. (2545). วิฤตอุดมศึกษาของไทยและทางออกของปัญหา. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวง ทบวงมหาวิทยาลัย.

- จิณัฐตา สอนสังข์. (2558). การพัฒนามาตรฐานคุณภาพบัณฑิตคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี. วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . 9(2). ก.พ.-ก.ค. 2558.
- จิรวัดน์ วีรังกร. (2546). ทิศทางการพัฒนานักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต บนเส้นทางปฏิรูปการเรียนรู้, ในเอกสารประกอบการสัมมนาโครงการอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนักศึกษา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พัชชา บังศรี. (2558). การพัฒนาเกณฑ์และตัวบ่งชี้คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์เพื่อประเมินนักศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ. วารสารพัฒนาเทคนิคศึกษา. 27(94). เม.ย.- มิ.ย. 2558.
- ไพฑูรย์ สีนลรัตน์และคณะ. (2552). กลยุทธ์การขับเคลื่อนนวัตกรรมการศึกษาผ่านการเปลี่ยนผ่านการศึกษา "สตูดิโอ" สู่วิทยาลัย. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- สิทธิพงษ์ ปานนาค. (2556). การพัฒนาแบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้พลศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. วิทยุศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. สาขาวิชาพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สายพิน ม่วงนา และคณะ. (2555). การสำรวจคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามความต้องการของผู้ใช้บัณฑิตของคณะวิทยาศาสตร์ รายงานการงานวิจัย. สถาบันวิจัยลพัฒนา. มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2548). รายงานการศึกษาคุณลักษณะเด็กไทยที่พึงประสงค์. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2548). เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม การเรียนการสอนและการประเมินผล. กรุงเทพมหานคร : อรุณการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2546). ภาพอนาคตและคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์. กรุงเทพฯ: วี.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น.
- สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (2552). กรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552. ศศิกาญจน์ สกุลปัญญวัฒน์. (2557). การพัฒนารูปแบบการจัดการสภาพแวดล้อมการศึกษาเพื่อผลิตบัณฑิต ที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ สาขาพยาบาลศาสตร์ (TOF) พ.ศ.2552. วารสารวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย. 4(1). ม.ค.- เม.ย. 2557.
- นันทปิยะ เรืองธนา. (2558). คุณลักษณะนักศึกษาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. วิทยุศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อนุสรณ์ จำปีเรือง. (2559). ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการพัฒนามาตรฐานคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อานนดี แพทย์วงศ์. (2549). แนวทางการพัฒนานิสิตนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในกรุงเทพมหานคร. วิทยุนิพนธ์ หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- อัจฉราวรรณ ธิ สงขลา. (2554). คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการสินค้าแฟชั่น. คณะเทคโนโลยีคหกรรม

ศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.

Chickering, S. (1993). Education and Identity. San Francisco: Jossey Bass, P.90.